

Godkännande av klimatavtalet från Paris

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner Parisavtalet och avslår en motion med yrkande om avslag på propositionen.

Klimatavtalet från Paris, det s.k. Parisavtalet, är ett nytt globalt klimatavtal som världens länder enades om vid klimatkonventionens tjugoförsta partsmöte (COP 21) i Paris i december 2015. Godkännandet syftar till att Sverige ska kunna ratificera Parisavtalet. EU och dess medlemsstater har uttryckt sin avsikt att agera gemensamt inom ramen för Parisavtalet. EU överlämnade sitt planerade nationellt fastställda bidrag till FN:s klimatsekretariat den 6 mars 2015. Grunden för det gemensamma fullgörandet är EU:s energi- och klimatråmverk 2030. Parisavtalet träder i kraft den trettionde dagen efter att åtminstone 55 parter som står för minst 55 procent av de globala utsläppen av växthusgaser har lämnat in sina ratifikationsinstrument. För att Sverige ska kunna delta som part vid det första partsmötet för Parisavtalet, om detta äger rum i Marrakech i november i år, behöver Sverige ratificera avtalet senast den 15 oktober 2016.

I betänkandet finns en reservation (SD).

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:16 Godkännande av klimatavtalet från Paris.

En följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Bakgrund4

 Propositionens huvudsakliga innehåll9

Utskottets överväganden.....10

 Godkännande av klimatavtalet från Paris10

Reservation12

 Godkännande av klimatavtalet från Paris (SD)12

Särskilda yttranden14

 1. Godkännande av klimatavtalet från Paris (M, C, L, KD)14

 2. Godkännande av klimatavtalet från Paris (V).....16

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag.....18

 Propositionen18

 Följdmotionen18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Godkännande av klimatavtalet från Paris

Riksdagen godkänner Parisavtalet.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:16 och avslår motion 2016/17:87 av Martin Kinnunen m.fl. (SD).

Reservation (SD)

Stockholm den 4 oktober 2016

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Kristina Yngwe (C), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Sara Karlsson (S), Stina Bergström (MP), Anders Forsberg (SD), Lars Tysklind (L), Jens Holm (V), Lars-Axel Nordell (KD) och Johan Büser (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens proposition 2016/17:16 Godkännande av klimatavtalet från Paris samt en följdmotion. I propositionen föreslås att riksdagen godkänner Parisavtalet. Regeringens förslag till riksdagsbeslut redovisas i bilagan.

På förslag av regeringen förkortades motionstiden till fyra dagar.

Bakgrund

Sverige har ratificerat FN:s ramkonvention om klimatförändringar (klimatkonventionen) som trädde i kraft 1994 (prop. 1992/93:179, bet. 1992/93:JoU19, rskr. 1992/93:361). Klimatkonventionens mål är att halten av växthusgaser i atmosfären ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.

Kyotoprotokollet till klimatkonventionen (Kyotoprotokollet) innehåller rättsligt bindande begränsningsåtaganden för utsläpp av växthusgaser. Under perioden 2008–2012 (den första åtagandeperioden) innebar åtagandena att industriländernas utsläpp av växthusgaser skulle ha minskat med ca 5 procent jämfört med 1990 års nivå. EU och dess medlemsstater kom överens om att gemensamt fullgöra sina åtaganden under den första åtagandeperioden. I den EU-interna bördefördelningen hade Sverige ett åtagande som innebar att utsläppen fick öka med högst 4 procent jämfört med 1990. Sverige ratificerade tillsammans med EU och dess medlemsstater Kyotoprotokollet, som trädde i kraft 2005 (prop. 2001/02:55, bet. 2001/02:MJU10, rskr. 2001/02:163).

Den 8 december 2012 i Doha antog parterna till Kyotoprotokollet en ändring av protokollet för att möjliggöra en andra åtagandeperiod för perioden 2013–2020. För Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod har EU, dess medlemsstater och Island angett att de ska begränsa sina årliga växthusgasutsläpp till 80 procent av sina basårsutsläpp. När Dohaändringen antogs gjorde EU, dess medlemsstater och Island ett gemensamt uttalande om att de avser att gemensamt fullgöra sina åtaganden under den andra åtagandeperioden. Den 27 maj 2015 godkände riksdagen Dohaändringen samt ett separat avtal mellan EU och Island som reglerar det gemensamma åtagandet om minskning av utsläppen (prop. 2014/15:81, bet. 2014/15:MJU13, rskr. 2014/15:202). EU och dess medlemsstater har för avsikt att deponera sina ratifikationsinstrument gemensamt när samtliga medlemsstater avslutat sina nationella godkännandeprocesser. Dohaändringen har ännu inte trätt i kraft.

Parisavtalet

Vid klimatkonventionens tjugoförsta partsmöte (COP 21) i Paris i december 2015 enades världens länder om ett nytt globalt och rättsligt bindande klimatavtal (Parisavtalet). Avtalet träder i kraft den trettionde dagen efter den dag då minst 55 av konventionens parter, som tillsammans svarar för minst 55 procent av de globala utsläppen av växthusgaser, har deponerat sina ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument.

För att uppnå de långsiktiga utsläppsmålen i Parisavtalet ska parterna utarbeta, meddela och upprätthålla successiva nationellt fastställda bidrag. EU och dess medlemsstater har i slutsatser från rådsmötet (miljö) den 18 september 2015 uttryckt sin avsikt att agera gemensamt inom ramen för Parisavtalet, vilket möjliggörs av artikel 4 i Parisavtalet. EU och dess medlemsstater har därför ett gemensamt ansvar dels för att utarbeta, meddela och upprätthålla de successiva nationellt fastställda bidrag som de avser att förverkliga, dels för att genomföra nationella begränsningsåtgärder i syfte att uppnå målet med de nationellt fastställda bidragen. Europeiska rådet godkände i sina slutsatser från oktober 2014 att utsläppen av växthusgaser ska minskas med minst 40 procent inom EU fram till 2030 jämfört med 1990.

I sina slutsatser från den 17–18 mars 2016 betonade Europeiska rådet vikten av att EU och dess medlemsstater ratificerar Parisavtalet så snart som möjligt så att de är parter i avtalet fr.o.m. att det träder i kraft. Europeiska kommissionen lade den 10 juni 2016 fram ett förslag till rådets beslut om ingående, på EU:s vägnar, av Parisavtalet (KOM (2016) 395 slutlig av den 10 juni 2016). Behandling av förslaget pågår inom rådet (miljö).

Vid en FN-ceremoni i New York den 22 april 2016 öppnades möjligheten för parterna i klimatkonventionen att underteckna Parisavtalet. Totalt 175 parter, inklusive Sverige, undertecknade avtalet, och 15 parter ratificerade det redan samma dag.

Det första partsmötet för Parisavtalet ska äga rum i samband med den första partskonferensen för klimatkonventionen som hålls efter att avtalet har trätt i kraft. Den 21 september 2016 hade 60 länder, däribland Kina och USA, lämnat in sina ratifikationsinstrument som tillsammans står för 47,76 procent av utsläppen. Sannolikheten för att Parisavtalet ska kunna träda i kraft redan i samband med klimatkonventionens tjugoundra partsmöte (COP 22) i Marrakech i november 2016 har ökat väsentligt.

FN:s klimatsekretariat bedömer att parter som deponerar sina ratifikationsinstrument senast den 15 oktober 2016 hinner bli parter före COP 22 och kan delta som parter vid Parisavtalets första partsmöte. Mot denna bakgrund finns det anledning för riksdagen att besluta om förkortad motionstid för följdmotioner till propositionen.

Parisavtalets innehåll

Parisavtalet bygger på och vidareutvecklar det gällande internationella ramverket inom klimatområdet och stärker genomförandet av

klimatekonventionen. Både folkrättsligt och politiskt representerar Parisavtalet, tillsammans med klimatekonventionen, ett ramverk för framtida globala klimatektonsatser. För första gången har världen ett globalt klimatektonavtal där alla länder åtar sig att bidra med allt ambitiösare åktaganden utifrån ansvar, förmåga och nationella förutsättningar. Parisavtalet ger ett rättsligt bindande ramverk och ersätter det tillvägagångssätt som tillämpas enligt Kyotoprotokollet från 1997, vilket enligt Dohaändringen innebär åktaganden fram till slutet av 2020. Enligt avtalet ska den globala uppvärmningen hållas långt under 2 grader Celsius och ansträngningar göras för att hålla ökningen under 1,5 grader jämfört med förindustriell nivå. Såväl ländernas nationella åktaganden som det samlade globala arbetet kommer att ses över vart femte år. Parisavtalet är inte tidsbegränsat, och det är det första klimatektonavtal som etablerar rättsligt bindande åktaganden för alla parter om att de ska ha nationellt fastställda bidrag (NDC, Nationally Determined Contribution) som ska rapporteras in vart femte år. De nationellt fastställda bidragen ska inkludera utsläppsbegränsningar, och parterna kan också inkludera åtgärder för anpassning, klimatektonfinansiering, kapacitetssuppbbyggnad och tekniköverföring. Nationella bidrag kan genomföras både med inhemska åtgärder och med frivilliga samarbeten med andra parter, t. ex. i form av överföring av utsläppsminskningar. Avtalet upprättar ett stärkt mättnings- och rapporteringssystem för åtgärder och stöd där varje part ska informera om utsläpp och upptag av växthushgaser och om genomförande och fullgörande av sina nationellt fastställda bidrag till utsläppsbegränsningar. Avtalet innehåller inga nya finansieringsåtaganden för industriländerna som går utöver det generella kravet att ge stöd till utvecklingsländer som industriländerna redan har enligt klimatekonventionen. Avtalet innehåller dock bestämmelser om rapportering som gäller klimatektonfinansiering. Avtalet ger heller inga nya rättsligt bindande åtaganden i fråga om anpassningsåtgärder, men stärker de nuvarande ramarna för anpassning eftersom det innehåller ett globalt mål som innebär att stärka anpassningsförmågan och motståndskraften mot klimatektonförändringar och att minska sårbarheten. Förluster och skador orsakade av klimatektonförändringar diskuteras i en separat artikel i avtalet, men detta innebär inte några nya rättsligt bindande skyldigheter. Även skogens viktiga roll bekräfts genom en separat artikel.

Gemensamt fullgörande

Parisavtalet möjliggör ett gemensamt fullgörande

Parisavtalet är ett rättsligt bindande internationellt avtal som omfattar frågor som rör såväl Europeiska unionens befogenheter som medlemsstaternas. Det är ett s.k. blandat avtal och ska därför ratificeras av både EU och dess medlemsstater. För EU:s del kan detta ske efter att rådet fattat beslut om att EU ska godkänna avtalet och för medlemsstaternas del efter det att deras nationella godkännandeprocesser avslutats.

I artikel 4.16–18 i Parisavtalet finns bestämmelser som möjliggör ett gemensamt fullgörande av ansvaret för att utarbeta, meddela och upprätthålla de successiva nationellt fastställda bidragen. Dessa bestämmelser påminner om artikel 4 i Kyotoprotokollet som EU och dess medlemsstater har tillämpat i samband med sitt gemensamma fullgörande inom ramen för Kyotoprotokollet. Enligt artikel 20.3 ska organisationer för regional ekonomisk integration ange omfattningen av sin behörighet i de frågor som omfattas av avtalet i sina ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument. EU och dess medlemsstater uttryckte i rådsslutsatser (miljö) den 18 september 2015 sin avsikt att agera gemensamt inom ramen för Parisavtalet. Europeiska rådet godkände i sina slutsatser från oktober 2014 att utsläppen av växthusgaser ska minskas med minst 40 procent inom EU fram till 2030 jämfört med 1990. Vid sitt möte den 6 mars 2015 godkände rådet (miljö) detta bidrag från EU och dess medlemsstater som sitt planerade nationellt fastställda bidrag (Intended Nationally Determined Contribution, INDC) till det kommande klimatavtalet. Bidraget överlämnades till FN:s klimatsekretariat samma dag.

Kommissionen lade den 10 juni 2016 fram ett förslag till rådets beslut om ingående, på EU:s vägnar, av Parisavtalet (KOM (2016) 395 slutlig av den 10 juni 2016). Rådsbeslutet förhandlas nu inom rådet (miljö). EU:s energi- och klimatramverk 2030 är grunden för EU:s gemensamma fullgörande. EU:s övergripande klimatmål är att den globala uppvärmningen ska kunna hållas under 2 grader Celsius, och 2009 antog EU målet att minska utsläppen av växthusgaser med 80–95 procent till 2050.

Europeiska rådet godkände i sina slutsatser från oktober 2014 att utsläppen av växthusgaser ska minskas med minst 40 procent inom EU fram till 2030 jämfört med 1990. Den vägledning som gavs innebär att utsläppsmålet ska nås genom att utsläppen inom EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS) minskas med 43 procent fram till 2030 jämfört med 2005 och genom att utsläppen i de sektorer som inte omfattas av EU ETS minskas med 30 procent under samma period. I slutsatserna står dessutom att regelverket för att inkludera sektorn markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (landuse, landuse change and forestry, LULUCF) ska fastställas före 2020.

Kommissionen har under 2015 och 2016 presenterat tre lagstiftningsförslag som tillsammans utgör kärnan av genomförandet av EU:s övergripande klimatmål till 2030 och åtagandet om utsläppsbegränsningar under Parisavtalet.

För det första, när det gäller sektorer som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS), presenterade kommissionen den 15 juli 2015 ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om förändring av direktiv 2003/87/EC för att stärka kostnadseffektiva utsläppsminskningar och investeringar i tekniker med låga utsläpp (KOM (2015) 337 slutlig av den 15 juli 2015, faktapromemoria 2014/15:FPM47). Förslaget är en översyn av EU ETS för perioden 2021–2030 som är en vägledning för utformningen av EU ETS som angavs i Europeiska rådets slutsatser från oktober 2014.

För det andra, för sektorer som inte omfattas av EU ETS, presenterade kommissionen den 20 juli 2016 ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om bindande årliga minskningar av medlemsstaternas växthusgasutsläpp 2021–2030 för att skapa en motståndskraftig energiunion och fullgöra åtagandena enligt Parisavtalet samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning nr 525/2013 om en mekanism för att övervaka och rapportera utsläpp av växthusgaser och för att rapportera annan information som är relevant för klimatförändringen (KOM (2016) 482 slutlig av den 20 juli 2016, faktagrupp 2015/16:FPM124). Detta förslag kallas för ansvarsfördelningsförordningen (Effort Sharing Regulation, ESR). Förslaget till ansvarsfördelningsförordningen innehåller bindande mål för de utsläppsminskningar som varje medlemsstat ska uppnå till 2030 jämfört med 2005 för utsläppen i sektorer utanför EU ETS.

För det tredje, när det gäller växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF), presenterade kommissionen, också den 20 juli 2016, ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk inom ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030 och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning nr 525/2013 om en mekanism för att övervaka och rapportera utsläpp av växthusgaser och för att rapportera annan information som är relevant för klimatförändringen (KOM (2016) 479 slutlig av den 20 juli 2016, faktagrupp 2015/16:FPM125). Förslaget till förordning innehåller bl.a. åtaganden och regler för bokföring av utsläpp och upptag av växthusgaser inom sektorn. Åtagandet innebär att för varje medlemsstat får de bokförda nettoupptagen inte minska, eller i förekommande fall nettoutsläppen inte öka, i sektorn.

För samtliga tre rättsakter föreslås flexibilitet kring hur medlemsstater kan uppnå målen. Förhandlingar om kommissionens tre förslag pågår inom rådet och Europaparlamentet. Regeringen verkar för ett så ambitiöst och skyndsamt genomförande av EU:s 2030-ramverk som möjligt. Regeringen anser att EU kontinuerligt ska öka sin ambitionsnivå för att delta i Parisavtalets femåriga ambitionscykler på ett konstruktivt sätt. Regeringen bedömer att EU:s mål till 2030 är otillräckliga för att nå temperaturmålen i Parisavtalet och verkar därför för att en stark översynsklausul ska finnas med i alla tre rättsakterna.

EU:s gemensamma fullgörande

Enligt artikel 4.16 i Parisavtalet ska FN:s klimatsekretariat inom den relevanta tidsperioden underrättas om överenskommelsen om den gemensamma åtgärden, och även om vilken utsläppsnivå som varje part tilldelas. Överenskommelsen ska anmälas när parten meddelar sitt nationellt fastställt bidrag.

Eftersom EU och dess medlemsstater redan har lämnat in ett planerat nationellt fastställt bidrag (INDC) är de inte skyldiga att lämna nationellt

fastställda bidrag vid ratificeringen. De kommer i stället att behöva meddela nationellt fastställda bidrag (NDC) senast 2020. EU och medlemsstaterna ska då samtidigt lämna in ett avtal om sina respektive utsläppsnivåer. Det är därmed möjligt för EU och dess medlemsstater att ratificera Parisavtalet innan den interna ansvarsfördelningen är beslutad. 2030-ramverket, inklusive ansvarsfördelningsbeslutet, behöver alltså inte ha antagits när EU och dess medlemsstater ratificerar avtalet.

Den utsläppsnivå som tilldelas EU förväntas omfatta utsläpp av växthusgaser inom EU:s system för handel med utsläppsrätter. Medlemsstaternas respektive utsläppsnivå förväntas omfatta de sektorer som inte omfattas av systemet, den s.k. ickehandlande sektorn, och bestäms av ansvarsfördelningsförordningen samt förordningen om LULUCF. I förslaget till ansvarsfördelningsförordningen får Sverige ett mål på minus 40 procent till 2030 jämfört med 2005. Därutöver formuleras medlemsstaternas åtaganden i förslaget om förordning om LULUCF som en skyldighet att se till att de bokförda nettoutsläppen inte ökar, eller nettoupptagen inte minskar, inom sektorn och landets territorium.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Klimatavtalet från Paris, det s.k. Parisavtalet, är ett nytt globalt klimatavtal som världens länder enades om vid klimatkonventionens tjugoförsta partsmöte (COP 21) i Paris i december 2015. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner Parisavtalet. Godkännandet syftar till att Sverige ska kunna ratificera Parisavtalet. EU och dess medlemsstater har uttryckt sin avsikt att agera gemensamt inom ramen för Parisavtalet. EU överlämnade sitt planerade nationellt fastställda bidrag till FN:s klimatsekretariat den 6 mars 2015. Grunden för det gemensamma fullgörandet är EU:s energi- och klimatområde 2030. Parisavtalet träder i kraft den trettionde dagen efter den dag då åtminstone 55 parter som står för minst 55 procent av de globala utsläppen av växthusgaser har lämnat in sina ratifikationsinstrument. För att Sverige ska kunna delta som part vid det första partsmötet för Parisavtalet, om detta äger rum i Marrakech i november i år, behöver Sverige ratificera avtalet senast den 15 oktober 2016.

Utskottets överväganden

Godkännande av klimatavtalet från Paris

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner Parisavtalet samt avslår ett motionsyrkande om avslag på propositionen.
Jämför reservationen (SD).

Propositionen

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Det är också regeringens högst prioriterade miljöfråga. FN:s mellanstatliga panel om klimatförändring (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) konstaterar i sin femte utvärderingsrapport att klimatförändringen fortsätter. Det varmaste årtiondet och de varmaste åren som har uppmätts har inträffat efter 2000. Havet värms upp alltmer och havsnivån stiger. Natur och samhällen påverkas redan i dag över hela världen. Om temperaturen fortsätter att stiga i den takt som forskarna ser och förutspår kommer det att leda till mycket allvarliga konsekvenser för livet på jorden. Motståndskraftiga ekosystem är förutsättningen för vår existens eftersom de producerar vår mat, vårt rena vatten och det syre vi andas. Det går att bromsa klimatförändringarna och det krävs ett sammanhållet globalt och nationellt politiskt arbete för att säkra en god miljö även i framtiden.

Parisavtalet lägger grunden för ett långsiktigt och ambitiöst klimatarbete i världens alla länder. Regeringen anser att Sverige och EU ska fortsätta att visa sitt ledarskap och verka för att Parisavtalet snabbt träder i kraft. I sina slutsatser från den 17–18 mars 2016 betonade Europeiska rådet vikten av att EU och dess medlemsstater ratificerar Parisavtalet så snart som möjligt så att de är parter i avtalet fr.o.m. att det träder i kraft. Sannolikheten för att Parisavtalet ska träda i kraft redan till klimatkonventionens tjugoundra partsmöte (COP 22) har ökat väsentligt då många länder har påskyndat sina nationella processer för godkännande av avtalet och då fler länder än väntat, däribland Kina och USA, har ratificerat avtalet under året. Riksdagen bör därför godkänna Parisavtalet. För att möjliggöra för Sverige att delta som part vid det första partsmötet för Parisavtalet, om detta äger rum i Marrakech i november i år, behöver Sverige ratificera avtalet senast den 15 oktober 2016.

Parisavtalet kräver inte lagändringar för att ratificeras.

Motionen

Enligt kommittémotion 2016/17:87 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) beskrivs klimatavtalet från Paris av regeringen som ett rättsligt bindande klimatavtal. Det finns emellertid flera problem med avtalet och med regeringens linje.

Avtalet bygger på frivilliga åtaganden (Nationally Determined Contribution, NDC) som för många länder handlar om kraftiga utsläppsökningar. Vidare saknas även sanktionsmöjligheter för länder som inte håller sig inom ramarna. Avtalet är alltså i praktiken inte ett rättsligt bindande avtal. Vad avtalet innehåller är ett temperaturmål, men eftersom ingen med någon säkerhet vet hur temperaturen varierar med ökad mängd växthusgaser i atmosfären är ett sådant mål problematiskt. Utöver detta finns det samtidigt goda förslag om bättre möjligheter för metoder att övervaka ländernas utsläpp.

Enligt motionärerna står Sverigedemokraterna upp för en effektiv klimatpolitik som bygger på att Sverige på ett kostnadseffektivt sätt globalt ska arbeta för att möjliggöra utsläppsminskningar. När regeringen tidigare i år redogjorde för hur man skulle gå fram med ratificeringen av klimatavtalet från Paris gjorde man klart att Sverige skulle invänta beslut från Europeiska rådet och Europaparlamentet om nationellt fastställda utsläppsminskningmål. Sverigedemokraterna delade denna uppfattning. Motionärerna ser ingen anledning till att Sverige inte ska godkänna detta avtal som innehåller en del förbättringar av det globala klimatarbetet även om det saknar metoder för att minska utsläppen. Det kan även konstateras att det inte finns något som tyder på att avtalet i sig skulle försämra svensk konkurrenskraft, vilket är positivt.

Det som är problematiskt är att beslut på EU-nivå i efterhand kommer att bifogas detta avtal. Det är beslut som tas i stängda rum på EU-nivå i Europeiska rådet och i Europaparlamentet utan debatt i Sveriges riksdag. Enligt motionärerna är det rimligt att de nationella utsläppsminskningmålen på EU-nivå är beslutade innan Sverige tar beslut om klimatavtalet från Paris. Av denna anledning anser motionärerna vi att propositionen om antagande av klimatavtalet från Paris ska avslås. Regeringen får återkomma till riksdagen efter det att ett beslut tagits på EU-nivå och de fullständiga konsekvenserna av avtalet är kända.

Utskottets ställningstagande

Som redovisas i propositionen lägger Parisavtalet grunden för ett långsiktigt och ambitiöst klimatarbete i världens alla länder. I likhet med regeringen anser utskottet att Sverige och EU ska fortsätta att visa sitt ledarskap och verka för att Parisavtalet snabbt träder i kraft. Sannolikheten för att Parisavtalet ska träda i kraft redan till klimatkonventionens tjugioandra partsmöte (COP 22) har ökat väsentligt då många länder har påskyndat sina nationella processer för godkännande av avtalet och då fler länder än väntat har ratificerat avtalet under året. Utskottet anser därför att riksdagen bör godkänna Parisavtalet. Därmed avstyrks motion 2016/17:87 av Martin Kinnunen m.fl. (SD).

Reservation

Godkännande av klimatavtalet från Paris (SD)

av Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:87 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) och

avslår proposition 2016/17:16.

Ställningstagande

Klimatavtalet från Paris beskrivs av regeringen som ett rättsligt bindande klimatavtal. Det finns emellertid flera problem med avtalet och med regeringens linje. Avtalet bygger på frivilliga åtaganden (Nationally Determined Contribution, NDC) som för många länder handlar om kraftiga utsläppsökningar. Vidare saknas även sanktionsmöjligheter för länder som inte håller sig inom ramarna. Avtalet är alltså i praktiken inte ett rättsligt bindande avtal. Vad avtalet innehåller är ett temperaturmål, men eftersom ingen med någon säkerhet vet hur temperaturen varierar med ökad mängd växthusgaser i atmosfären är ett sådant mål problematiskt. Utöver detta finns det samtidigt goda förslag om bättre möjligheter för metoder att övervaka ländernas utsläpp.

Sverigedemokraterna står upp för en effektiv klimatpolitik som bygger på att Sverige på ett kostnadseffektivt sätt globalt ska arbeta för att möjliggöra utsläppsminskningar. När regeringen tidigare i år redogjorde för hur man skulle gå fram med ratificeringen av klimatavtalet från Paris gjorde man klart att Sverige skulle invänta beslut från Europeiska rådet och Europaparlamentet om nationellt fastställda utsläppsminskningsmål. Sverigedemokraterna delade denna uppfattning. Motionärerna ser ingen anledning till att Sverige inte ska godkänna detta avtal som innehåller en del förbättringar av det globala klimatarbetet även om det saknar metoder för att minska utsläppen. Det kan även konstateras att det inte finns något som tyder på att avtalet i sig skulle försämra svensk konkurrenskraft, vilket är positivt.

Det som är problematiskt är att beslut på EU-nivå i efterhand kommer att bifogas detta avtal. Det är beslut som tas i stängda rum på EU-nivå i Europeiska rådet och i Europaparlamentet utan debatt i Sveriges riksdag. Enligt motionärerna är det rimligt att de nationella utsläppsminskningsmålen på EU-nivå är beslutade innan Sverige tar beslut om klimatavtalet från Paris. Av denna anledning anser vi att propositionen om antagande av klimatavtalet från Paris ska avslås. Regeringen får återkomma till riksdagen efter det att ett

beslut tagits på EU-nivå och de fullständiga konsekvenserna av avtalet är kända.

Särskilda yttranden

1. Godkännande av klimatavtalet från Paris (M, C, L, KD)

Kristina Yngwe (C), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Lars Tysklind (L) och Lars-Axel Nordell (KD) anför:

När Parisavtalet slöts i december 2015 var detta en viktig milstolpe i arbetet för att bromsa de pågående klimatförändringarna. Efter flera år av förhandlingar och förberedelser var det ett nödvändigt styrkebesked för parterna i FN:s klimatkonvention (UNFCCC) att enas om ett nytt ramverk för arbetet mot klimatförändringarna. Efter de viktiga beslut som tagits och byggstenar som lagts vid partsmötena i Cancún, Doha, Durban, Warszawa och Lima, kunde ett skickligt franskt ordförandeskap leda parterna längre än många trott varit möjligt.

Alliansen välkomnar att Sverige nu godkänner Parisavtalet. Vi hoppas att motsvarande beslut av andra EU-länder innebär att EU blir en fullvärdig part redan vid det första partsmötet i Marrakech i november i år. Samtidigt ser vi tyvärr att Sverige och EU, som tidigare haft en ledande roll i det internationella klimatarbetet, nu har halkat efter andra stora länder som USA, Kina och Brasilien. Även om det givetvis är välkommet att dessa länder redan ratificerat avtalet bör det också leda till en diskussion inom EU om hur den roll som pådrivare som EU haft under åren fram till Partismötet kan återupprättas. Det är bekymmersamt att EU på ett sådant tydligt sätt hamnat på efterkälken i arbetet under klimatkonventionen. Parisavtalet är på många sätt mer en avsiktsförklaring med ett starkt mål än en tydlig färdplan om hur världen kan nå de nödvändiga utsläppsminskningar som krävs. I det fortsatta arbetet krävs därför att EU intar en tydligare roll, exempelvis genom att vara pådrivande i arbetet med de nationella åtgärdsplanerna.

Alliansen anser att EU ska vara en pådrivande kraft, inte minst eftersom det är tydligt att de åtgärder parterna hittills aviserat inte kommer att räcka för att nå tvågradersmålet, än mindre det mer ambitiösa målet som sattes i Paris om att göra ansträngningar för att hålla temperaturökningen till 1,5 grader. Vi vill därför att EU ska höja ambitionerna och anta ett mål om en utsläppsminskning med 50 procent till 2030, varav 10 procent ska genomföras internationellt genom flexibla mekanismer. Vi ser med oro att regeringen inte förmått att fortsätta ge Sverige den roll som pådrivande och tongivande EU-land inom klimatarbetet som var en självklarhet under alliansregeringens tid, vilket manifesterades tydligt i samband med förhandlingarna av EU:s klimatmål hösten 2014 då S-MP-regeringen tyvärr misslyckades med att förhandla fram ambitiösa målsättningar inom EU. Detta ger negativa effekter för EU:s möjligheter att vara den pådrivande kraft och det föredöme för de

stora utsläppsländerna och låg- och medelinkomstländerna som unionen bör vara.

Under alliansregeringen hade Sveriges en stark roll i EU:s klimatarbete. Det ambitiösa långsiktiga mål om en utsläppsminskning med 80–95 procent till 2050 som sattes under det svenska EU-ordförandeskapet 2009 gäller än. EU:s utsläppshandel reformerades, och mål för förnybar energi och energieffektivisering sattes.

Sveriges trovärdighet i EU och globalt bygger på förmågan att kombinera en växande ekonomi med minskade utsläpp. Även nationellt tog klimatarbetet stora steg framåt under vår tid i regeringen, kanske tydligast illustrerat av att Sverige trots finansiell kris förmådde minska utsläppen av växthusgaser samtidigt som ekonomin och sysselsättningen stärktes. Alliansens klimat- och energioverenskommelse gav långsiktiga mål för både klimatarbetet och övergången till förnybar energi. Åtgärder och ekonomiska styrmedel gjorde att vägen mot målen kunde stakas ut ton för ton koldioxid, och samtidigt som utsläppen minskade nådde Sverige för första gången över 50 procent förnybar energi. Höjd koldioxidskatt, skattenedsättning för förnybara drivmedel och bonus för miljöbilar gav tydliga och långsiktiga spelregler. Föga förvånande har denna positiva utveckling brutits när vår politik för långsiktig omställning ersatts av den nuvarande regeringens dyra lapptäcke av projekt, kortsiktiga besked om villkor för miljöbilar och direkt kontraproduktiva skattehöjningar på sol och förnybara drivmedel. Den senaste statistiken från SCB visar att de svenska utsläppen nu ökar och att trenden med en mer koldioxideffektiv transportsektor brutits.

Parisavtalet ger ett ramverk, men både målen om utsläppsminskningar och strategin för att nå dem bör preciseras. Vi ser att Sverige behöver prioritera sitt engagemang, och särskilt påverkan från internationella transporter måste stärkas. Andra initiativ för att stärka låg- och medelinkomstländer är att använda flexibla mekanismer som gör det möjligt att investera kostnadseffektivt i förnybar energi; investeringsmöjligheter som bl.a. leder till mindre utsläpp. Dessa projekt har varit framgångsrika just för att minska utsläppen och drivit på omställningen i utvecklingsländerna.

Även utanför klimatkonventionen behöver arbetet stärkas. Alliansen välkomnar att regeringen har fortsatt några av de viktiga satsningar som gjordes 2006–2014 exempelvis på den gröna fonden och inom det arktiska samarbetet. När det gäller internationell klimatfinansiering har regeringen anslagit medel till redan pågående projekt men har tyvärr inte valt att prioritera några nya. Flera andra viktiga initiativ där Sverige haft en viktig roll har tyvärr också lämnats åt andra länder att ta vidare. Den viktiga vetenskapliga rapporten New Climate Economy, som initierades av förra miljöministern Lena Ek, gav 2014 mycket viktig energi i klimatarbetet och förhandlingarna genom att den visade på alla de fördelar klimatarbete innebär ekonomiskt men där har S-MP-regeringen inte förmått bygga vidare på det internationella engagemang på högsta nivå som rapporten medförde. Arbetet mot kortlivade klimatgaser som sot och metan gavs en plattform för arbete genom att

alliansregeringen tog initiativ till det internationella samarbetet för att minska de kortlivade klimatgaserna (Climate and Clean Air Coalition, CCAC). Inom ramen för CCAC kan dessa klimatgaser minskas i låg- och medelinkomstländer med hjälp av tekniköverföring, investeringar och kunskapsutbyte, och ha stor betydelse för klimatet globalt, men även för luften och hälsan lokalt. Även detta initiativ har regeringen dessvärre försummat i stället för att bygga vidare på den ledande roll vi tidigare haft.

Att Parisavtalet nu träder i kraft tidigare än de flesta trott var möjligt är ett styrkebesked inför det fortsatta arbetet med att förverkliga dess mål. Det stärker arbetet mot klimatiförändringarna och för en hållbar utveckling men ställer också krav på parterna att utveckla och förtydliga regelverk och åtgärder. EU har dessvärre inte förmått ha den starka och ledande roll man tidigare haft. Detsamma gäller den nuvarande regeringen såväl internationellt som inom EU och nationellt. För att nå klimatkonventionen och Parisavtalets mål krävs ett förnyat och förstärkt ledarskap. Alliansen har tidigare tagit detta ansvar och är beredda att göra det igen. Vi uppmanar till och hoppas att regeringen tar beslutet att godkänna Parisavtalet som startpunkt för att återupprätta den ledarposition Sverige har haft och borde ha.

2. Godkännande av klimatavtalet från Paris (V)

Jens Holm (V) anför:

Vänsterpartiet välkomnar att EU har ratificerat Parisavtalet och att Sverige också avser att göra det före klimattoppmötet i Marrakech, COP 22. Med ett Parisavtal som träder i kraft fullt ut ökar trovärdigheten för klimatförhandlingarna som instrument för att minska världens utsläpp samt för att hjälpa de som här och nu drabbas av klimatiförändringen. Det är viktigt i tider där klimatiförändringens effekter blir allt tydligare och världen törstar efter internationellt progressivt ledarskap.

Men det räcker förstås inte med att bara ratificera klimatavtalet. Det viktiga är hur väl vi lever upp till våra åtaganden samt att våra åtaganden successivt skärps. De bidrag till utsläppsminskningar som världens länder hittills presenterat ligger långt ifrån att hålla den globala temperaturökningen väl under 2 grader Celsius med sikte på maximalt 1,5 graders temperaturhöjning. Mycket mer måste därför göras. Och med hänvisning till klimatkonventionens artiklar om ansvar för de historiska utsläppen är det industrialiserade länder som Sverige och EU-länderna som har det historiska ansvaret att gå före med större utsläppsminskningar samt att hjälpa utvecklingsländerna i omställningsprocessen.

Vänsterpartiet instämmer därför med regeringen i att EU:s klimatomål för 2030 är otillräckliga. Men det är oklart hur och när regeringen vill verka för att skärpa ambitionerna. Vänsterpartiet anser att regeringen ska verka för att EU:s åtaganden höjs och därmed att samtliga tre EU-lagförslag på området skärps (ETS, ansvarsfördelningsförordningen och LULUCF). Det

övergripande minskningsmålet borde vara att utsläppen ska minska med 60 procent till 2030 jämfört med 1990 års nivåer. Utsläppsminskningarna ska göras på hemmaplan utan uppköp av osäkra utsläppskrediter. Därtill måste Sverige och EU stödja utvecklingsländerna mer aktivt med klimatfinansiering bestående av nya och additionella medel samt överföring av teknik och kunskap för att utvecklingsländerna inte ska behöva upprepa våra misstag.

Vänsterpartiet står fast vid vårt förslag om att Sverige borde presentera ett eget nationellt fastställt bidrag (NDC) till klimatkonventionen. I dagsläget har Sverige inget eget bidrag utan lutar sig helt mot EU:s. EU:s bidrag är kortfattat och har en enda konkret målsättning: att utsläppen ska minska med 40 procent till 2030. Sverige borde kunna ha ett eget nationellt fastställt bidrag som går utöver och kompletterar EU:s. Större utsläppsminskningar på hemmaplan, tekniköverföring, klimatfinansiering, kapacitetsbyggande och anpassning skulle kunna vara några av de frågor som Sverige borde kunna ta upp i ett eget klimatåtagande till FN:s klimatkonvention. Att bara vara ett eko från Bryssel håller inte om man vill förändra klimatpolitiken på allvar.

Regeringen föreslår att Parisavtalet ska godkännas av riksdagen för att Sverige ska kunna ratificera avtalet. Vänsterpartiet står bakom detta fullt ut. Men vi vill påminna om vårt ansvar för att driva klimatpolitiken framåt i alla tänkbara sammanhang, inte minst hos FN. Vid varje klimattoppmöte finns möjlighet för Sverige att göra detta, liksom vid de femåriga översynsrytmer som finns inskrivna i avtalet. Sverige bör på ett bättre sätt ta vara på de möjligheterna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:16 Godkännande av klimatavtalet från Paris:
Riksdagen godkänner Parisavtalet (avsnitt 5).

Följdmotionen

2016/17:87 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):
Riksdagen avslår propositionen.